



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 136/2021
20.05.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Тајјане Матковић Стефановић и Тајјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца-противтуженог Хемикс ДОО Велика Плана, Булевар деспота Стефана број 46, чији је пуномоћник Срђан Ивановић, адвокат у... и по противтужби туженог-противтужиоца Биогенесис ДОО Београд, Дубровачка број 3/2/7, чији је пуномоћник Душан С. Обренчевић, адвокат у ..., ради раскида уговора и накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 7Пж 2758/2018 од 28.10.2020. године, у седници већа одржаној 20. маја 2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

Ревизија туженог-противтужиоца се **ДЕЛИМИЧНО УСВАЈА, ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 7Пж 2758/2018 од 28.10.2020. године и пресуда Привредног суда у Београду П 5372/2014 од 13.03.2018. године у V ставу изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца-противтуженог за износ преко 6.640.380,80 динара са законским затезним каматама на тај износ почев од 01.02.2013. године до исплате, и обавезује се тужилац-противтужени да туженом-противтужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 111.196,20 динара, у року од 8 дана, а у преосталом делу ревизија против пресуде Привредног апелационог суда 7Пж 2758/2018 од 28.10.2020. године се **ОДБИЈА** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац-противтужени да туженом-противтужиоцу на име накнаде трошкова поступка по ревизији исплати износ од 189.392,40 динара, у року од 8 дана.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду 31П 5372/2014 дана 13.03.2018. године којом је у I ставу одлучио да не дозвољава преиначење тужбе, у II ставу изреке одбацио тужбу у делу којим је тужилац-противтужени Хемикс ДОО Велика Плана (у даљем тексту: тужилац) захтевао да суд утврди да тужени-противтужилац Биогенесис ДОО Београд (у даљем тексту тужени) није извршио уговорну обавезу из члана 2. Анекса 1. Уговора о заједничкој производњи број ... од 29.12.2011. године, који носи број 206 и који је закључен 20.03.2012. године и није прибавио дозволе за промет и производњу инсектицида као и друге техничке подршке, потребне за стварање правних и техничких предуслова за моментални почетак производње уговорених препарата – инсектицида у року који је одређен на страни туженог у трајању од 120 дана од дана закључења истог Анекса; у III ставу изреке одбацио тужбу у делу којим је тужилац

захтевао да суд утврди да тужени није извршио уговорну обавезу из члана 2. Анекса 1. Уговора о заједничкој производњи број ... од 29.12.2011. године који носи број ... и који је закључен 20.03.2012. године и није вратио тужиоцу уплаћена новчана средства у износу од 9.000.000,00 динара са затезном каматом од дана уплате појединих износа туженом, а који рок је одређен најкасније до 31.01.2013. године; у IV ставу изреке утврдио да је раскинут Уговор о заједничкој производњи број ... од 29.12.2011. године и Анекс 1 Уговора о заједничкој производњи број ... од 29.12.2011. године који носи број ... и који је закључен између тужиоца и туженог; у V ставу изреке обавезао туженог да тужиоцу исплати износ од 3.000.000,00 динара са затезном каматом од 30.12.2011. године до исплате, износ од 5.138.909,44 динара са затезном каматом од 21.03.2012. године до исплате и износ од 861.090,56 динара са затезном каматом од 07.04.2012. године до исплате; у VI ставу изреке одбио противтужбени захтев туженог да се обавезе тужилац на исплату износа од 720.816 евра са затезном каматом од 01.01.2013. године до исплате, све у динарској противвредности по најповољнијем курсу НБС на дан исплате и захтев туженог за накнаду трошкова поступка и у VII ставу изреке обавезао туженог да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 617.000,00 динара.

Привредни апелациони суд је донео пресуду 7Пж 2758/2018 дана 28.10.2020. године којом је одбио жалбу туженог као неосновану и потврдио пресуду Привредног суда у Београду П 5372/2014 од 13.03.2018. године у IV, V, VI и VII ставу изреке, и одбио захтеве и тужиоца и туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене другостепене пресуде благовремену ревизију је изјавио тужени, којом пресуду побија због битних повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/2011 ... и 18/2020) и одлучио да је ревизија делимично основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Битне повреде одредаба парничног поступка на које ревидент указује тичу се јасноће разлога пресуде, прихватања доказних предлога и извођења доказа, што нису ревизијски разлози предвиђени законом, у смислу одредбе члана 407. Закона о парничном поступку. Ревидент истиче и битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 396. став 1. Закона о парничном поступку, наводима да другостепени суд није ценио жалбене разлоге о томе да се првостепени суд није одредио када је раскинут предметни уговор. Надаље, истиче да је потврђена првостепена пресуда у ставу IV којим је утврђено да је раскинут уговор и анекс уговора, чиме је утврђена чињеница, а не да не постоји правни однос парничних странака по основу наведеног уговора, чиме је тужба за утврђење недозвољена, у ком правцу другостепени суд није ценио жалбене разлоге туженог. Даље, указује да другостепена пресуда нема разлоге о жалбеним наводима туженог којим побија правилност одбијања доказних предлога од стране првостепеног суда, на околност

значаја уговорених рокова и садржине уговорних одредаба, односно праве воље уговорних страна. По наводима ревизије другостепени суд је пропустио да цени жалбене разлоге о временском важењу Закона о заштити биља и Закона о средствима за заштиту биља, и о доказној снази дописа Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Ревизијски суд оцењује да нема указане битне повреде одредаба парничног поступка у смислу члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, јер у другостепеној пресуди нема таквих недостатака у оцени жалбених навода који би били од утицаја за доношење законите и правилне пресуде. Осим тога, према одредби члана 396. став 2. Закона о парничном поступку, ако се пресудом жалба одбија, у образложењу пресуде суд неће детаљно да образлаже пресуду у случају да прихвата чињенично стање утврђено првостепеном пресудом и примену материјалног права, што је конкретно случај.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, на коме је заснована побијана пресуда, парничне странке су биле у пословном односу по основу Уговора о заједничкој производњи број ... од 29.12.2011. године и Анекса 1. тог Уговора број ... закљученог дана 20.03.2012. године. Уговорена је заједничка производња четири инсектицида: Златицид СП, Тајфун, Жупадеци 2,5 ЕЦ и Ламбда 2,5 ЕЦ. Обавеза тужиоца је да обезбеди финансирање, набавку сировине, амбалаже, накнаду за услужну производњу и да дистрибуира и продаје целокупне количине произведених средстава за заштиту биља. Обавеза туженог је да обезбеди дозволе за промет инсектицида, да изврши увоз и производњу целокупне количине инсектицида, да обезбеди техничку подршку за производњу и гарантује ексклузивитет тужиоцу у производњи за 2012. и 2013. годину. Анексом су уговорили рок за прибављање дозволе за промет и производњу инсектицида и друге техничке подршке, односно за стварање правних и техничких предуслова за моментални почетак производње уговорених препарат – инсектицида, који се одређује на страни туженог и то 120 дана од закључења Анекса. Анексом су одредили и рок за повраћај новчаних средстава са законском каматом, на 31.01.2013. године, у случају нереализације добијања решења о издавању сталне дозволе за стављање у промет готовог препарата и реализације производње средстава за заштиту биља која су предмет основног уговора. Анексом је наведено да су рокови утврђени анексом фиксни и да њихово непоштовање представља разлог за раскид уговора. Првостепени суд закључује да је рок од 120 дана од потписивања Анекса 1., за прибављање дозвола за производњу, битан састојак уговора у смислу члана 125. став 1. Закона о облигационим односима и да је последица неизвршења обавезе у том року раскид уговор по самом закону и повраћај датог на име испуњења обавезе из уговора. Првостепени суд је утврдио да тужени није испунио преузету обавезу на прибављање неопходних дозвола за промет и производњу уговорених препарата у року од 120 дана, те из тог разлога уговор сматра раскинутим. Зато је пресудом утврђено да су предметни уговор и анекс раскинути. Како је тужилац на име испуњења уговорних обавеза туженом уплатио износ од 9.000.000,00 динара, исплатама у три наврата, обавезан је тужени да исте износе врти тужиоцу са законском затезном каматом од дана када је исплату примио. С обзиром да је тужилац на име испуњења дела обавезе туженом уплатио 9.000.000,00 динара, док тужени није прибавио потребне дозволе и није се регистровао код надлежног министарства као овлашћени произвођач средстава за заштиту биља, нити му је издато решење од стране надлежног министарства, судови закључују да је кривица за раскид уговора на

туженом, и да тужилац није одговоран за неостваривање прихода, односно пропуштену добит туженог.

Противно ревизијским наводима, другостепена пресуда садржи разлоге због којих другостепени суд сматра правилним закључак првостепеног суда да је уговорени рок од 120 дана, за извршење уговорне обавезе туженог за прибављање дозвола за промет и производњу, битан састојак уговора, према садржини односних одредаба Анекса и одредбе члана 125. став 1. Закона о облигационим односима. Врховни касациони суд налази да је другостепени суд правилно применио материјално право, садржано у одредби члана 125. Закона о облигационим односима када је према одредбама Анекса 1 уговора о заједничкој производњи закључио да рок који је предвиђен за прибављање дозволе за промет и производњу уговорених инсектицида, односно за стварање правних и техничких предуслова за почетак производње од стране туженог, јесте битан елемент уговора. Да је то тако, произилази из одредаба Анекса којим се одређује да је утврђени рок фиксан, што значи да се не може мењати, и да његово непоштовање представља разлог за раскид уговора, па су зато одређене и последице раскида, на начин да је одређен рок за повраћај новчаних средстава на 31.01.2013. године, управо за случај нереализације обавезе туженог у тако одређеном року. Како је уговорени рок, као битан елемент уговора, 120 дана од дана закључења Анекса 1 од 20.03.2012. године, то је јасан закључак нижестепених судова да је уговор раскинут по сили закона протеком уговореног рока, по одредби члана 125. став 1. Закона о облигационим односима.

Ревидент оспорава правилност оваквог закључка судова, полазећи од језичког тумачења, односно изостанка формулације да ће се уговор сматрати раскинутим у случају непоштовања рока. Међутим, како је напред образложено, значај уговореног рока као битног елемента уговора произилази из садржине уговорних одредаба, у крајњем и у одређеном датуму за повраћај датог након протеча рока за испуњење обавезе.

У ревизији тужени истиче да уговор није раскинут, тако што оспорава да је уговорен рок као битан елемент уговора, у ком случају раскид није наступио по самом закону. Међутим, у ревизији не истиче супротно, да су уговорне стране наставиле да испуњавају уговор, и на који начин је он и даље на снази.

Према изнетом, другостепени суд је донео правилну одлуку када је потврдио првостепену пресуду у делу којим је утврђен раскид уговора, и анекса истог, на који начин је суд одлучио о постојању спорног правног односа из уговора, односно анекса. При том, изостанак дефинисаног датума када је уговор раскинут, не чини одлуку нејасном, јер је раскид декларисан као последица протеча одређеног рока као битног елемента уговора.

Ирелевантно је позивање ревидента на одредбе Закона о средствима за заштиту биља („Службени гласник РС“ бр. 41/09) из члана 86., истицањем да се одредбе Закона о заштити биља („Службени лист СРЈ“ број 24/98 и 26/98 и „Службени гласник РС“ бр 101/05) примењују у поступку продужења решења о издавању сталне или привремене дозволе за стављање у промет готових пестицида које су издате у складу са Законом о заштити биља, која решења важе до истека рока утврђеног решењем, као и на поступак

добиања сталних дозвола за промет или решења о регистрацији, код утврђене чињенице да тужени није имао, нити је прибавио дозволе, решењем надлежног органа, за промет и производњу средстава за заштиту биља. Код таквог утврђења ирелевантни су наводи ревизије о томе како се може прометовати право на производњу и регистрацију препарата.

Декларисан раскид уговора је узроковао одлуку о обавези туженог да тужиоцу врати новчани износ који је примио од тужиоца по основу уговора који је раскинут. Међутим, према наводима тужиоца изнетим у току поступка, и с обзиром на утврђено чињенично стање, одлука није у потпуности правилна, односно заснована на правилној примени одредбе члана 132. Закона о облигационим односима. Према изричитим наводима тужиоца из поднеска од 20.06.2017. године, тужени је тужиоцу вратио део уплаћених средстава, те је по том основу преостало тужиочево потраживање од 6.640.380,80 динара, па је за разлику до 9.000.000,00 динара са затезним каматама и тужилац и смањио тужбени захтев, што према одредби члана 200. став 4. Закона о парничном поступку представља делимично повлачење тужбе. Међутим, како ревидент на те околности указује поводом погрешне примене материјалног права о основаности тужбеног захтева у наведеном делу, то ревизијски суд прихвата такве наводе за основане, преиначује нижестепене пресуде у наведеном делу и одбија тужбени захтев преко износа од 6.640.380,80 динара са законским затезним каматама од 01.02.2013. године до исплате, по одредби члана 416. став 1. Закона о парничном поступку. Применом члана 132. став 2. Закона о облигационим односима, тужилац има право да му тужени врати оно што је дао у испуњењу уговора који је раскинут, што је износ од 6.640.380,80 динара с обзиром да је према наводима тужиоца део примљеног износа тужени вратио. Парничне странке су уговором одредиле туженом рок за враћање примљеног у случају раскида уговора, на 31.01.2013. године. Према томе, тужени је у доцњи са враћањем преосталог износа почев од 01.02.2013. године, од кад тужиоцу на износ главнице дугује и законске затезне камате, по одредби члана 277. став 1. у вези члана 324. став 1. Закона о облигационим односима.

Одлука о противтужбеном захтеву туженог, за накнаду штете у виду измакле користи по туженог, због неостваривања прихода од продаје средстава за заштиту биља, у 2012. и 2013. години, је правилна. Противно наводима ревизије, висина евентуалне штете коју тужилац трпи није доказана. Према чињеничном стању кога је утврдио првостепени суд и оценом налаза и мишљења вештака на који указује ревидент, није доказана висина штете, јер се из приложених доказа није могло утврдити да ли се сва улагања туженог односе на производњу уговорених инсектицида, чиме није доказана ни висина измакле користи по туженог ни до раскида уговора. Ревизијски суд не улази у правилност утврђеног чињеничног стања, јер то не дозвољавају законом прописани ревизијски разлози из члана 407. Закона о парничном поступку.

Због изнетог је, осим у делу у коме су пресуде преиначене и одбијен тужбени захтев, ревизија одбијена у односу на преостали део другостепене пресуде, по одредби члана 414. Закона о парничном поступку.

Преиначење одлуке о тужбеном захтеву није од значаја за одлуку о трошковима првостепеног поступка, с обзиром да је обавеза туженог на накнаду трошкова тужиоцу

одмерена према нижој основици него што је износ са којим је тужилац успео у парници. Применом одредбе члана 165. став 1. и 2. Закона о парничном поступку преиначена је одлука о трошковима парничног поступка, тако што је тужилац обавезан да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу за састав жалбе 33.000,00 динара и за таксу за жалбу 78.196,20 динара, укупно 111.196,20 динара. Обавезан је тужилац да туженом накнади и трошкове поступка по ревизији у износу од 33.000,00 динара за састав ревизије и за таксу за ревизију 156.392,40 динара, укупно 189.392,40 динара. Накнада је обрачуната према опредељеном захтеву, према успеху туженог са жалбом и ревизијом, применом члана 153. и 154. Закона о парничном поступку, Закона о судским таксама и важеће Адвокатске тарифе.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић